

ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนไทยในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล

Factors Affecting Thai Household Savings in the Digital Economy

สุนัยญา แดงเหม¹นริศรา เจริญพันธุ์²

บทคัดย่อ

เงินออมเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับสังคมผู้สูงอายุ หากผู้สูงอายุและครัวเรือนมีเงินออมไม่เพียงพอส่งผลต่อคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะเมื่อมีการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจดิจิทัลควบคู่ไปกับสังคมผู้สูงอายุ การศึกษาด้านนี้ในบริบทประเทศไทยที่กำลังเปลี่ยนผ่านยังมีไม่มากนัก การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออมและพฤติกรรมการออมของครัวเรือนไทยโดยใช้ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2559 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติมาวิเคราะห์โดยใช้สมการถดถอยพหุคูณประมาณการด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดร่วมกับการประมาณค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐานที่มีความแกร่งของซูเบอร์ไวท์

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภูมิภาคมีผลต่อการออมของครัวเรือน ซึ่งครัวเรือนในกรุงเทพมหานคร มีการออมสะสมของครัวเรือนมากที่สุดและครัวเรือนในภาคใต้มีการออมสะสมของครัวเรือนน้อยที่สุด ปัจจัยอายุของหัวหน้าครัวเรือน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ค่าใช้จ่ายดิจิทัล การทำบัญชีรายรับรายจ่ายและการคิดวางแผนการออมไว้สำหรับยามชราามีผลต่อการออมสะสมของครัวเรือนในทิศทางบวก แต่ปัจจัยการชำระหนี้เฉลี่ยต่อเดือนและจำนวนสมาชิกในครัวเรือนส่งผลต่อการออมสะสมของครัวเรือนในทิศทางลบ ครัวเรือนที่มีความคิดในการจัดสรรเงินออมโดยแบ่งส่วนของเงินออมไว้ก่อนที่จะนำไปใช้จ่ายใช้สอยจะมีการออมสะสมของครัวเรือนมากกว่าครัวเรือนที่นำเงินที่ได้ไปใช้จ่ายใช้สอยก่อนถ้ามีเงินเหลือจึงจะเก็บออมอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นรัฐบาลควรส่งเสริมให้ประชาชนมีการตระหนักในการวางแผนทางการเงินโดยปรับการจัดสรรเงินด้วยการออมก่อนจ่ายควบคู่ไปกับการทำบัญชีรายรับรายจ่ายตลอดช่วงชีวิต โดยใช้เทคโนโลยีด้านดิจิทัลที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย

คำสำคัญ : เงินออมของครัวเรือนไทย เศรษฐกิจดิจิทัล ค่าใช้จ่ายดิจิทัล การจัดสรรเงินออม

¹ นักศึกษาหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐกิจดิจิทัล คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

² อาจารย์ประจำ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

Abstract

Savings are important for an ageing society. The insufficient savings will deter older persons and their households' quality of life, especially when the transition to the digital economy is coupled with the ageing society. There are not many studies in this area during the transitional period in the Thai context. This research, therefore, aims to study factors affecting Thai household savings and savings behaviour using data collected from the Household Socio-Economic Survey, 2016 of the Thai National Statistical Office. The data were analyzed by utilizing multiple regression equations with the method of Least Squares and Huber-White's Robust Standard Errors approach.

The results indicated that regional factors affected household savings. To illustrate, Bangkok households showed the highest cumulative savings whereas those in the Southern region showed the lowest. Positive factors affecting the cumulative savings were the head of the family's age, average monthly income, digital expenses, records of income and expenses, and retirement savings plans. However, the average monthly debt payment and number of family members negatively impacted household savings. Households that prioritized savings before spending had significantly more cumulative savings than those which spent before savings. Therefore, the government should raise people's awareness of financial planning by encouraging savings together with keeping records of income and expenses and promotions of lifetime savings plans, using proper digital technology for all generations.

Keywords: Thai household savings, digital economy, digital expenses, savings allocation

1. บทนำ

เงินออมถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เพราะเงินออมภายในประเทศจะช่วยสนับสนุนการลงทุน การขยายและเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนที่จะนำมาซึ่งการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ สร้างความมั่นคงและเสถียรภาพในการดำรงชีวิตของประชาชนในประเทศ ถ้าหากในประเทศมีเงินออมไม่เพียงพอทำให้ต้องไปกู้ยืมเงินจากต่างประเทศ และหากมีการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศมากเกินไปจะส่งผลเสียต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศได้ ด้านภาครัฐควรเร่งรัดการออมเป็นการวางแผนทางการเงินที่ช่วยให้ประชาชนมีความมั่นใจในความมั่นคงทางการเงินในอนาคต และส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี (ไกรวิชัย ประชุมพันธ์, 2561) ทำให้ประชาชนสามารถตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีเงินออมไว้ใช้จ่ายในยามฉุกเฉินหากไม่มีเงินออมหรือมีเงินออมไม่เพียงพอจะทำให้ขาดความคล่องตัวทางการเงินและในอนาคตเมื่อเป็นผู้สูงอายุที่รายได้ลดลงหรือไม่มีรายได้และอาจมีปัญหาด้านสุขภาพซึ่งจำเป็นต้องใช้เงินจำนวนมากเพื่อรักษาพยาบาลจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตได้

สถานการณ์การออมของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2560 ปริมาณการออมในประเทศไทยมีมูลค่า 5,382,976 ล้านบาท มีการขยายตัวร้อยละ 12.9 และการออมต่อ GDP อยู่ที่ร้อยละ 34.8 ซึ่งเมื่อทำการเปรียบเทียบกับกลุ่มของประเทศในภูมิภาคเดียวกันการออมต่อ GDP ของประเทศไทยจะอยู่ในระดับต้นๆ รองจากประเทศบรูไนและประเทศสิงคโปร์ และมีการคาดการณ์ว่าแนวโน้มปริมาณการออมของประเทศไทยจะมีการขยายตัวในอัตราที่ชะลอตัว เนื่องจากความต้องการเม็ดเงินลงทุนจำนวนมากในการเร่งลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ (ปนัดดาภุ่มหอม, 2561) ประกอบกับปัจจุบันประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุซึ่งผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยู่ในภาวะที่ “แก่ก่อนรวยและป่วยก่อนตาย” นั่นคือ มีช่วงชีวิตที่ยาวนาน มีอายุยืนขึ้นและมักจะมีปัญหาด้านสุขภาพ ทำให้มีจำนวนของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น แต่ยังคงความมั่นคงทางการเงิน อาจมีกำลังทรัพย์ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายและเมื่อเกิดความเจ็บป่วยที่จำเป็นต้องเข้ารับบริการรักษาพยาบาล นอกจากนี้บางครั้งวัยเรื้อรังอาจต้องเผชิญภาวะ “Double aging” ที่มีวัยผู้สูงอายุทั้งรุ่นพ่อแม่และรุ่นลูก ทำให้ต้องแบกรับภาระค่าครองชีพที่สูง (สุพริศร์ สุวรรณนิค, 2564) ในขณะที่เดียวกันประเทศไทยยังเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจดิจิทัลซึ่งเป็นรูปแบบใหม่ของเศรษฐกิจที่นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจและการดำเนินชีวิต ช่วยลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ ช่วยให้การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นด้านการผลิต การขาย การขนส่ง ตลอดจนการบริการให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นและเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่ม (นารินทิพย์ ท่องสายชล, 2563) โดยจะเห็นได้จากการที่ประชาชนมีการใช้สมาร์ตทีวีต่าง ๆ ติดต่อกันผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตก่อให้เกิดโอกาสทางธุรกิจใหม่ๆ โดยแนวคิดเศรษฐกิจดิจิทัลได้รับการนำเสนอครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2538 โดย Don Tapscott ในหนังสือ “The digital Economy: Promise and Peril in the Age of Networked Intelligence” นอกจากนี้เศรษฐกิจดิจิทัลยังเป็นนโยบายหลักในการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจที่รัฐบาลไทยได้แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเมื่อปี พ.ศ. 2557 (ตฤตถ์ นพคุณ และคณะ, 2559) โดยสนับสนุนให้นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้เป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ การใช้ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรมและเน้นภาคบริการเพื่อจะนำประเทศสู่ “ไทยแลนด์ 4.0” โดยเน้นส่งเสริมและสนับสนุนเศรษฐกิจฐานรากให้ “เข้มแข็ง มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” มีการสร้างโครงข่ายอินเทอร์เน็ตประชารัฐให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน เพื่อให้ครัวเรือนสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ทำให้ครัวเรือนที่เป็นผู้ผลิตและผู้บริโภคได้อาศัยเทคโนโลยีดิจิทัลในการทำธุรกิจ มีการซื้อ-ขายสินค้าและบริการผ่านระบบออนไลน์ มีช่องทางทางการเงินแบบออนไลน์ ซึ่งเป็นการช่วยกระตุ้น

เศรษฐกิจโดยมูลค่า e-Commerce ในประเทศไทยปี พ.ศ. 2562 มีมูลค่ารวม 3.76 ล้านล้านบาท และมีแนวโน้มของการเติบโตที่สูงขึ้น (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2563) หากครัวเรือนใช้เทคโนโลยีดิจิทัลแบบไม่มีความรู้และไม่มีการวางแผนทางการเงินที่ดี มีการใช้เงินอย่างสะดวกสบายเกิดการใช้จ่ายเกินตัว มีวิธีคิดที่เน้นโชว์ไลฟ์สไตล์กินเที่ยวฟุ่มเฟือยที่ไม่สอดคล้องกับรายได้เพื่อแชร์เรื่องราวต่างๆ ลงโซเชียลมีเดียจะส่งผลให้มีเงินออมไม่เพียงพอและอาจมีหนี้เพิ่มขึ้น

จากเหตุผลข้างต้นจะเห็นได้ว่าการออมของภาคครัวเรือนมีความสำคัญมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจดิจิทัล ประกอบกับภาวะความเสี่ยงจากสังคมผู้สูงอายุ ประชากรวัยแรงงานที่จะดูแลครอบครัวจึงมีความสำคัญ ครัวเรือนควรตระหนักถึงความสำคัญของการออม ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมกรรมการออมของครัวเรือนไทยในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลและวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนไทยในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการออมและมีผลต่อการออมของครัวเรือนอย่างไรเพื่อจะได้นำมาสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เป็นประโยชน์ในการเพิ่มการออมของครัวเรือนให้มากขึ้น

2. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานศึกษาของภูวสิทธิ์ สิ้นไชยกิจ (2550) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมของครัวเรือนในเขตเมืองของจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ รายได้จากการทำงานของครัวเรือน รายได้จากสินทรัพย์ของครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน และอายุของหัวหน้าครัวเรือนซึ่งมีผลในทางบวกตามลำดับ ส่วนหนี้สินของครัวเรือนมีผลในทางลบ ซึ่งจะเห็นได้ว่าครัวเรือนในเขตเมืองนั้นตัวแปรจำนวนผู้พึ่งพิงในครัวเรือนไม่มีนัยสำคัญ ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมของครัวเรือนในเขตชนบทได้แก่ รายได้จากสินทรัพย์ของครัวเรือน รายได้จากการทำงานของครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน และอายุของหัวหน้าครัวเรือนซึ่งมีผลในทางบวกตามลำดับ ส่วนหนี้สินของครัวเรือนและจำนวนผู้พึ่งพิงในครัวเรือนมีผลในทางลบ งานศึกษาของศศิธร ทิพย์ชำนาญ (2552) พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนไทย พ.ศ. 2534-2548 ได้แก่ รายได้ที่ใช้ได้จริงต่อหัวและสินทรัพย์สุทธิโดยตัวแปรเหล่านี้มีความสัมพันธ์ต่อการออมในทิศทางบวก งานศึกษาของ Tomasz Szopinski (2017) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการออมของครัวเรือนในประเทศโปแลนด์กับคุณลักษณะต่างๆ ของครัวเรือน อาทิเช่น รายได้ ลักษณะของครอบครัว และขนาดของที่อยู่อาศัย พบว่า ยิ่งครัวเรือนมีรายได้สูงขึ้นไปยิ่งมีการออมในระดับที่สูงขึ้น ยิ่งครัวเรือนที่อยู่ในเมืองที่ใหญ่ขึ้นก็ยิ่งมีการออมสูงขึ้น เมื่อพิจารณาลักษณะของครอบครัวที่ไม่มีลูกและคนโสดที่ไม่มีครอบครัวจะมีการออมที่สูงกว่าครอบครัวที่มีลูก โดยที่ครอบครัวที่ยังมีลูกมากจะยิ่งมีการออมน้อยลง อย่างไรก็ตามการศึกษาดังกล่าวตั้งข้อสังเกตว่า ยังไม่มีมิติอย่างเป็นเอกลักษณ์ของนักวิจัยทั้งหลายเกี่ยวกับทิศทางของความสัมพันธ์ทางสถิติของแนวโน้มการออมของครัวเรือนกับตัวแปรบางตัว อาทิเช่น รายได้ครัวเรือน สถานที่อยู่อาศัย และความกังวลต่อสถานะการเงินที่แย่งลง นอกจากนี้ยังมีงานศึกษาที่เกี่ยวกับการออมเพื่อยามชราหรือเกษียณอายุ เช่น งานศึกษาของชลธิชา อัครนรินทร์ (2552) ที่พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อระดับการออมเพื่อความมั่นคงยามสูงวัย ได้แก่ ระดับการศึกษา รองลงมาคือตัวแปรความพอเพียงของรายได้ เขตที่อยู่อาศัย สถานภาพโสด จำนวนผู้พึ่งพิงในครัวเรือน สถานภาพเคยสมรส และอายุตามลำดับ และงานศึกษาของธราทิพย์ จินดาคำ (2557) พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนผู้ที่ทำงานหารายได้ จำนวนผู้สูงอายุในครัวเรือน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีการศึกษาสูงกว่ามัธยม มีผลต่อการ

ออมในทางบวก ส่วนตัวแปรจำนวนผู้ที่เป็นภาระทั้งหมดในครัวเรือน จำนวนเด็ก เขตที่อยู่อาศัย หนี้สินและภาคส่งผลต่อการออมของครัวเรือนไทยในการเตรียมการผู้สูงอายุในทางลบ

งานศึกษาที่เกี่ยวกับการสำรวจการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560) พบว่า ครัวเรือนมีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์มือถือเพิ่มขึ้น แต่มีผู้ใช้คอมพิวเตอร์ลดลง เป็นการแสดงให้เห็นว่าครัวเรือนไทยส่วนใหญ่มีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้นแต่จะเข้าถึงอินเทอร์เน็ตผ่านอุปกรณ์สมาร์ตโฟนมากกว่าการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตโดยใช้คอมพิวเตอร์ โดยประชากรช่วงอายุ 25-49 ปี จะใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อส่งจองสินค้าและบริการผ่านระบบออนไลน์ ทำธุรกรรมการเงิน และทำธุรกิจที่มีการนำเสนอสินค้าและบริการ โดยใน 1 สัปดาห์จะใช้อินเทอร์เน็ต 5-7 วัน และแต่ละวันใช้อินเทอร์เน็ตประมาณ 2-4 ชั่วโมง นอกจากนี้ครัวเรือนยังมีค่าใช้จ่ายอินเทอร์เน็ตจำนวน 200-399 บาทต่อเดือน และงานศึกษาของฟูลิยา ธีระธัญศิริกุลและคณะ. (2561) ศึกษาเรื่องเทคนิคการออมเพื่อการเกษียณ ซึ่งมีกลยุทธ์ที่เป็นเทคนิคในการออมได้แก่ กลยุทธ์ออมเงินก่อนใช้หรือออมก่อนจ่ายซึ่งเมื่อได้รับรายได้เข้ามาต้องกำหนดจำนวนเงินที่ตั้งใจจะออมไว้ก่อนแล้วค่อยใช้เงินจากส่วนที่เหลือ กลยุทธ์ทำบัญชีการใช้เงินซึ่งเป็นการจดบันทึกรายรับรายจ่ายอันจะช่วยให้เกิดความตระหนักถึงการใช้จ่ายที่เกินความเหมาะสม ส่งผลให้รู้จักคิดให้รอบคอบก่อนจะใช้จ่ายและสามารถตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นทำให้มีเงินเหลือมากขึ้น กลยุทธ์กำหนดเป้าหมายแล้วทำให้ได้ซึ่งเป็นการกำหนดเป้าหมายที่ดีในชีวิตนั้นปลายแล้ววางแผนและดำเนินการตามเป้าหมายในแต่ละช่วงอายุเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหลักของชีวิตทำให้สามารถใช้ชีวิตในวัยเกษียณได้อย่างมีความสุขและมีอิสระไม่เป็นภาระของลูกหลาน โดยจะต้องเริ่มวางแผนและจัดสรรทรัพยากรทางการเงินอย่างเหมาะสมตั้งแต่นั้นปัจจุบัน

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพอจะจำแนกปัจจัยที่มีผลต่อการออมออกได้เป็น 2 ด้านหลักๆ ได้แก่ด้านปัจจัยทางครัวเรือนและด้านปัจจัยทางเศรษฐกิจ ในด้านปัจจัยทางครัวเรือน อาทิเช่น ภูมิภาค เขตที่อยู่อาศัย อายุของหัวหน้าครัวเรือน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เป็นต้น รวมไปถึงวิถีคิดในการจัดสรรเงินออมสมัยใหม่ที่ส่งเสริมให้แบ่งส่วนของเงินออมไว้ก่อนที่จะนำไปใช้จ่ายใช้สอย การทำบัญชีรายรับรายจ่าย และการวางแผนการออมไว้สำหรับยามชราอาจช่วยให้ครัวเรือนมีเงินออมเพิ่มขึ้นได้เช่นกัน ในด้านปัจจัยทางเศรษฐกิจ อาทิเช่น รายได้ และหนี้สิน เป็นต้นนอกจากนี้เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลที่ทุกครัวเรือนใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในชีวิตประจำวันซึ่งมีความเป็นไปได้ว่าจะมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับดิจิทัล เช่น ค่าซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ ค่าซื้อเครื่องโทรศัพท์ ค่าสมัครบริการอินเทอร์เน็ต จะส่งผลต่อการออมของครัวเรือน ดังนั้นในการศึกษาวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงนำตัวแปรเหล่านี้มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสะท้อนถึงการออมในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล

3. ระเบียบวิธีการวิจัย

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากข้อมูลระดับย่อยของการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2559 ที่จัดเก็บและรวบรวมโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ และในปีนี้ได้มีการสำรวจการติดตามระดับความรู้และการเข้าถึงบริการทางการเงินของประชาชนเพิ่มเติมด้วย ซึ่งข้อมูลชุดนี้เป็นข้อมูลล่าสุดและเป็นปีเดียวที่มีข้อมูลของตัวแปรที่ต้องการใช้ในศึกษาวิจัยนี้ครบถ้วน อีกทั้งยังเป็นข้อมูลในช่วงเวลาที่สามารถสะท้อนให้เห็นผลกระทบจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการดำเนินชีวิตของครัวเรือนไทยค่อนข้างชัดเจนเป็นรูปธรรม ข้อมูลชุดดังกล่าวได้ทำการสำรวจตัวอย่าง

ครัวเรือนไทยจำนวน 10,874 ครัวเรือน โดยครอบคลุมทุกจังหวัดทั่วประเทศ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลครัวเรือนตัวอย่างชุดดังกล่าวมา คัดกรองคุณภาพของข้อมูลโดยคงเหลือข้อมูลของครัวเรือนตัวอย่างจำนวน 6,803 ครัวเรือนโดยใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

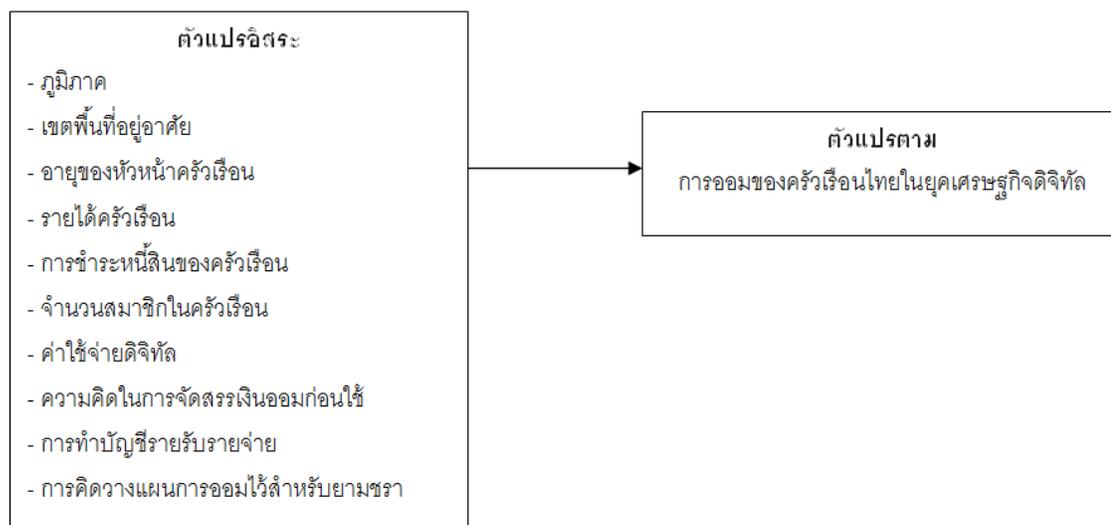
3.2 การวิเคราะห์พฤติกรรมการออมของครัวเรือนไทย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเชิงบรรยายของตัวแปรทั้งหมดผู้วิจัยได้ทำการคำนวณโดยการถ่วงน้ำหนักข้อมูลเพื่อหา ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัดส่วนของข้อมูลแต่ละตัวแปร จากนั้นวิเคราะห์พฤติกรรม การออมของครัวเรือนไทยโดยวิเคราะห์มูลค่าการออมสะสมเฉลี่ยของครัวเรือนโดยที่การออมสะสมของครัวเรือนจะหมายถึง มูลค่าสินทรัพย์ของครัวเรือนที่มีการสะสม ณ ปัจจุบันโดยสะสมในรูปของเงินสดเงินที่ฝากกับครอบครัว/ญาตินอกครัวเรือนเงิน ที่ฝากกับสถาบันการเงินพันธบัตร/หุ้น/กองทุนรวมทั่วไปกองทุนรวมตลาดเงินกองทุนรวม RMF/LTF กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เครื่องประดับ สิ่งของมีค่าและอื่นๆ (เช่น ลูกหนี้) เป็นต้น โดยวิเคราะห์แยกตามภูมิภาค เขตพื้นที่อยู่อาศัย อายุของหัวหน้า ครัวเรือน รายได้ครัวเรือน สัดส่วนการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายดิจิทัล ความคิดในการจัดสรรเงินออม โดยที่ ค่าใช้จ่ายดิจิทัลจะหมายถึง ค่าใช้จ่ายรายเดือนของครัวเรือนที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ได้แก่ ค่าใช้จ่ายซื้อ เครื่องโทรศัพท์สมาร์ทโฟนรวมค่าบริการติดตั้ง ค่าใช้บริการและค่าโทร รวมทั้งค่าสมาชิกและค่าบริการอินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ย ในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา และความคิดในการจัดสรรเงินออมจะหมายถึงความคิดในการบริหารจัดการทางการเงินของ ครัวเรือนในส่วนของรายได้และค่าใช้จ่ายเพื่อที่จะทำให้มีเงินออม ซึ่งจะแบ่งความคิดในการจัดสรรเงินออมออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ความคิดในการจัดสรรเงินออมโดยการแบ่งส่วนของเงินออมไว้ก่อนที่จะนำไปใช้จ่ายใช้สอย ความคิดในการจัดสรร เงินออมแบบไม่แน่นอน และความคิดในการจัดสรรเงินออมโดยนำเงินที่ได้ไปใช้จ่ายใช้สอยก่อนถ้ามีเงินเหลือจึงจะเก็บออม จากนั้นทำการวิเคราะห์พฤติกรรมด้านการวางแผนรายรับรายจ่ายและการออมของครัวเรือน ได้แก่ ผู้รับผิดชอบและตัดสินใจใน เรื่องการใช้จ่ายเงินในครัวเรือน การทำบัญชีรายรับรายจ่าย แหล่งที่มาของเงินออมวิธีการเก็บออม วัตถุประสงค์ของการออมและ การวางแผนการออมไว้สำหรับยามชราโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละแสดงในรูปของกราฟประกอบการวิเคราะห์และอธิบาย ความสัมพันธ์

3.3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนไทย

วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการออมโดยใช้แบบจำลองทางเศรษฐมิติ (Econometrics) สร้างสมการในรูปสมการถดถอย พหุคูณ (Multiple Regression) และโดยใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Least Squares) ร่วมกับการประมาณค่าคลาดเคลื่อน มาตรฐานที่มีความแกร่งของฮูเบอร์ไวท์ (Huber-White's Robust Standard Errors approach) และนำผลลัพธ์ของสมการที่ ได้มาวิเคราะห์หาค่าสำคัญของตัวแปรต่างๆ ที่ส่งผลต่อการออมของครัวเรือนไทยเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละตัว โดยมีกรอบแนวคิดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนไทยในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล

ดังนั้น จากกรอบแนวคิดดังกล่าวนำมาสร้างสมการถดถอยพหุคูณได้ดังต่อไปนี้

สมการวิเคราะห์ทางเศรษฐมิติหาปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนไทย

$$\begin{aligned} \ln(HS) = & \alpha + \beta_1 REG_B + \beta_2 REG_C + \beta_3 REG_N + \beta_4 REG_NE + \beta_5 MUNICIPAL + \beta_6 AGE \\ & + \beta_7 \ln(INCOME) + \beta_8 \ln(DEBT) + \beta_9 MEMBER + \beta_{10} \ln(DIGITAL_EXP) \\ & + \beta_{11} THINK + \beta_{12} ACCOUNT + \beta_{13} PLAN + \varepsilon \end{aligned}$$

โดยที่ HS	=	ปริมาณการออมสะสมของครัวเรือน (บาท)
REG_B	=	ตัวแปรหุ่นกรุงเทพมหานคร
REG_C	=	ตัวแปรหุ่นภาคกลาง
REG_N	=	ตัวแปรหุ่นภาคเหนือ
REG_NE	=	ตัวแปรหุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
MUNICIPAL	=	ตัวแปรหุ่นพื้นที่ในเขตเทศบาล (1 = ในเขตเทศบาล, 0 = นอกเขตเทศบาล)
AGE	=	อายุของหัวหน้าครัวเรือน (ปี)
INCOME	=	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (บาท)
DEBT	=	การชำระหนี้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (บาท)
MEMBER	=	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)

DOI: 10.14456/jod.2020.1

DIGITAL_EXP	=	ค่าใช้จ่ายดิจิทัลเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (บาท)
THINK	=	ตัวแปรหุ่นความคิดในการจัดสรรเงินออมก่อนใช้ (1 = ออมก่อนใช้, 0 = ใช้ก่อนออมและไม่แน่นอน)
ACCOUNT	=	ตัวแปรหุ่นการทำบัญชีรายรับรายจ่าย (1 = ทำบัญชีรายรับรายจ่าย, 0 = ไม่ทำบัญชีรายรับรายจ่ายและไม่แน่นอน)
PLAN	=	ตัวแปรหุ่นการคิดวางแผนการออมไว้สำหรับยามชรา (1 = คิดวางแผนแล้ว, 0 = ยังไม่คิดวางแผน)
α	=	ค่าคงที่ของสมการ
β	=	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรต่างๆ
ε	=	ค่าความคลาดเคลื่อน (Error term)

4. ผลการวิจัย

4.1 ข้อมูลทั่วไปของตัวแปร

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของตัวแปร พบว่าครัวเรือนมีปริมาณการออมสะสมเฉลี่ยจำนวน 275,896.04 บาท โดยอายุเฉลี่ยของหัวหน้าครัวเรือนคือ 52.88 ปี ครัวเรือนมีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ยจำนวน 26,793.66 บาท มีการชำระหนี้สินต่อเดือนเฉลี่ยจำนวน 4,464.90 บาท มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่ำสุดคือจำนวน 1 คน และสูงสุดจำนวน 10 คน ครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายดิจิทัลเฉลี่ยต่อเดือนจำนวน 760.16 บาท ในรายละเอียดเพิ่มเติมด้านสถิติเชิงบรรยายของตัวแปรต่างๆ ได้แก่ ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ได้แสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงสถิติเชิงบรรยายของตัวแปรเชิงปริมาณ

ตัวแปรเชิงปริมาณ	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ปริมาณการออมสะสมของครัวเรือน(บาท)	100	24,500,000	275,896.04	936,330.59
อายุของหัวหน้าครัวเรือน(ปี)	14	98	52.88	14.94
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน(บาท)	476	724,350	26,793.66	28,003.39
การชำระหนี้สินเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน(บาท)	0	444,000	4,464.90	9,842.92
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)	1	10	2.86	1.49
ค่าใช้จ่ายดิจิทัล (บาท)	0	11,097	760.16	740.69

ที่มา : จากการประมาณค่าโดยผู้วิจัย

ครัวเรือนส่วนใหญ่อยู่ในภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 28.9 อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลคิดเป็นร้อยละ 53.4 นอกจากนี้ครัวเรือนส่วนใหญ่มีความคิดในการจัดสรรเงินออมโดยนำเงินที่ได้ไปจับจ่ายใช้สอยก่อน ถ้ามีเงินเหลือจึงจะเก็บออม คิดเป็นร้อยละ 45.1 ครัวเรือนยังไม่มีการทำบัญชีรายรับรายจ่ายของตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 87.3 และครัวเรือนส่วนใหญ่มีการคิดวางแผนการออมไว้สำหรับยามชราแล้วแต่ยังทำไม่ได้ตามแผนที่วางไว้ คิดเป็นร้อยละ 42.3 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงสถิติเชิงบรรยายของตัวแปรหุ่นเป็นสัดส่วนร้อยละ

ตัวแปรหุ่น	สัดส่วน				
	กรุงเทพ มหานคร (13.9%)	ภาคใต้ (14%)	ภาคเหนือ (19.2%)	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (24%)	ภาคกลาง (28.9%)
การคิดวางแผนการออมไว้สำหรับยามชรา	ยังไม่ได้คิดวางแผน (16.2%)	คิดวางแผนแล้วและทำได้ตามแผนที่วางไว้ (20.2%)	คิดวางแผนแล้วแต่ยังไม่เริ่มทำ (21.3%)		คิดวางแผนแล้วแต่ยังทำไม่ได้ตามแผนที่วางไว้ (42.3%)
ความคิดในการจัดสรรเงินออม	ไม่แน่นอน (21.3%)	ออมก่อนจ่าย (33.6%)	ใช้จ่ายก่อนออม (45.1%)		
การทำบัญชีรายรับรายจ่าย	ไม่แน่นอน (1%)	ทำ (11.7%)	ไม่ทำ (87.3%)		
เขตพื้นที่อยู่อาศัย	ในเขตเทศบาล (46.6%)		นอกเขตเทศบาล (53.4%)		

ที่มา : จากการประมาณค่าโดยผู้วิจัย

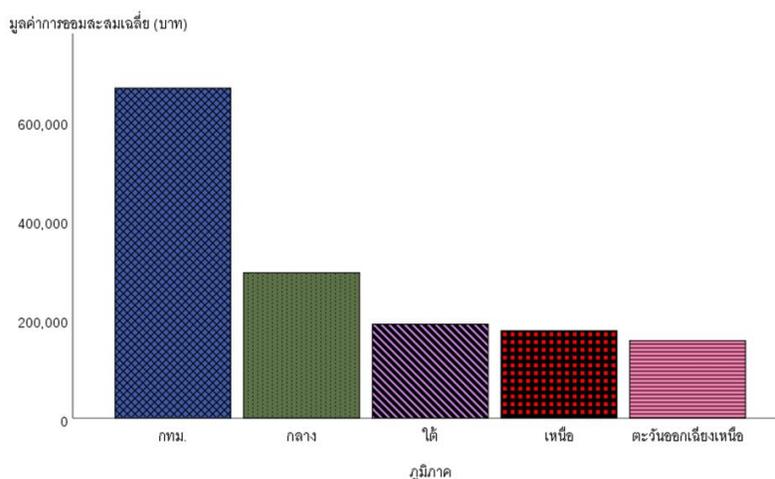
4.2 พฤติกรรมการออมของครัวเรือนไทย

การออมสะสมเฉลี่ยของครัวเรือนในปี พ.ศ. 2559 ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลจะมีมูลค่าการออมสะสมเฉลี่ยของครัวเรือนจำนวน 396,874 บาทต่อครัวเรือน ซึ่งมากกว่าครัวเรือนที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลที่มีมูลค่าการออมสะสมเฉลี่ยของครัวเรือนจำนวน 170,285 บาท ส่วนหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุ 50 ปี จะมีมูลค่าการออมสะสมเฉลี่ยของครัวเรือนมากที่สุดจำนวน 742,332 บาทต่อครัวเรือนและหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุน้อยกว่า 20 ปี จะมีมูลค่าการออมสะสมเฉลี่ยของครัวเรือนน้อยที่สุดจำนวน 5,677 บาทต่อครัวเรือน ในขณะที่กลุ่มของครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป มีมูลค่าการออมสะสมเฉลี่ยของครัวเรือนมากที่สุดจำนวน 875,314 บาท กลุ่มของครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท มีมูลค่าการออมสะสมเฉลี่ยของครัวเรือนน้อยที่สุดจำนวน 70,475 บาท กลุ่มของครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายดิจิทัลต่อ

เดือนมากกว่า 3,001 บาทขึ้นไปจะมีมูลค่าการออมสะสมเฉลี่ยของครัวเรือนมากที่สุดจำนวน 1,627,576 บาท และกลุ่มของครัวเรือนที่ไม่มีค่าใช้จ่ายดิจิทัลมีมูลค่าการออมสะสมเฉลี่ยของครัวเรือนน้อยที่สุดจำนวน 88,611 บาท

ครัวเรือนในกรุงเทพมหานครมีมูลค่าการออมสะสมเฉลี่ยของครัวเรือนมากที่สุดจำนวน 667,369 บาทต่อครัวเรือน รองลงมาคือภาคกลางภาคใต้ ภาคเหนือตามลำดับและครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีมูลค่าการออมสะสมเฉลี่ยของครัวเรือนน้อยที่สุดจำนวน 156,326 บาทต่อครัวเรือน ดังแสดงในภาพที่ 2

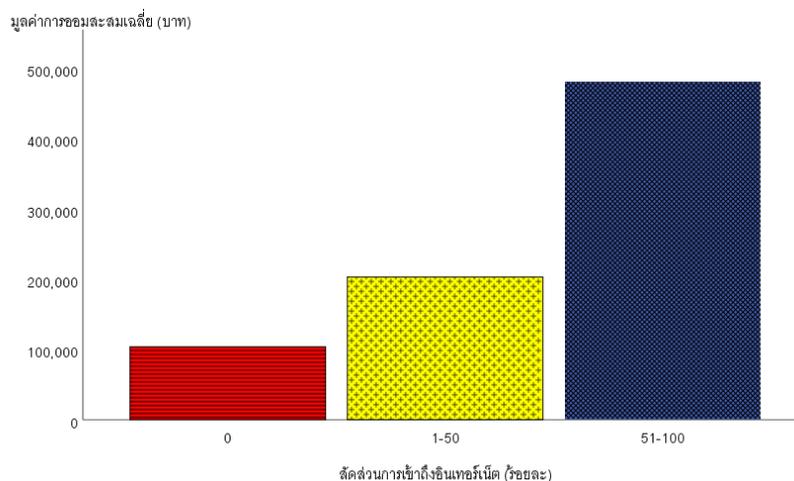
ภาพที่ 2 แสดงมูลค่าการออมสะสมเฉลี่ยของครัวเรือนจำแนกตามภูมิภาค

ที่มา : จัดทำแผนภาพโดยผู้วิจัย

ครัวเรือนที่มีสัดส่วนการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตร้อยละ 51 – 100 จะมีมูลค่าการออมสะสมเฉลี่ยของครัวเรือนมากที่สุดจำนวน 481,313 บาทต่อครัวเรือน รองลงมาคือครัวเรือนที่มีสัดส่วนการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตร้อยละ 1 – 50 มีมูลค่าการออมสะสมเฉลี่ยของครัวเรือนจำนวน 203,018 บาทต่อครัวเรือน และครัวเรือนที่มีสัดส่วนการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตร้อยละ 0 หรือไม่มีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตมีมูลค่าการออมสะสมเฉลี่ยของครัวเรือนน้อยที่สุดจำนวน 103,757 บาทต่อครัวเรือนโดยที่สัดส่วนการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของครัวเรือนจะมาจากการนำข้อมูลจำนวนสมาชิกที่มีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา(ผ่านคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ Tablet ฯลฯ) โดยไม่คำนึงว่าจะใช้ ณ สถานที่ใด คำนวณเทียบกับจำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งนี้ครัวเรือนที่มีสัดส่วนการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตสูงจะมีการออมสะสมเฉลี่ยของครัวเรือนมากกว่าครัวเรือนที่ไม่มีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ดังแสดงในภาพที่ 3

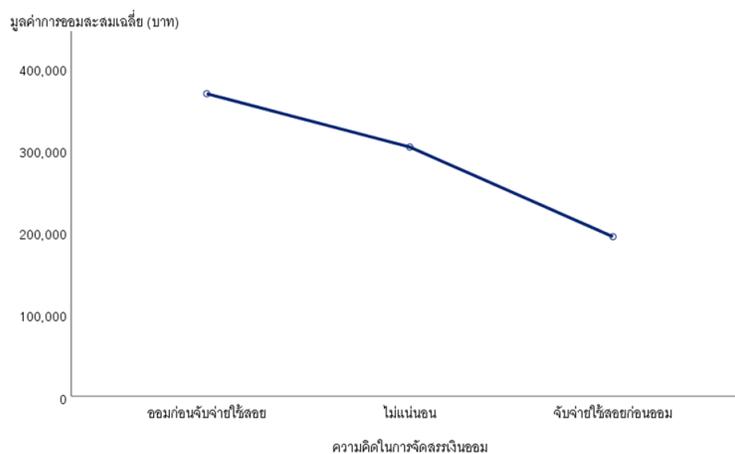
ภาพที่ 3 แสดงมูลค่าการออมสะสมเฉลี่ยของครัวเรือนจำแนกตามสัดส่วนการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของครัวเรือน

ที่มา : ผู้วิจัย

ส่วนครัวเรือนที่มีความคิดในการจัดสรรเงินออมโดยการแบ่งส่วนของเงินออมไว้ก่อนที่จะนำไปใช้จ่ายใช้สอยมีมูลค่าการออมสะสมเฉลี่ยของครัวเรือนมากที่สุดจำนวน 368,239 บาทต่อครัวเรือน รองลงมาคือครัวเรือนที่มีความคิดในการจัดสรรเงินออมแบบไม่แน่นอนมีมูลค่าการออมสะสมเฉลี่ยของครัวเรือนจำนวน 303,252 บาทต่อครัวเรือน และครัวเรือนที่นำเงินที่ได้ไปใช้จ่ายใช้สอยก่อนถ้ามีเงินเหลือจึงจะเก็บออมมีมูลค่าการออมสะสมเฉลี่ยของครัวเรือนน้อยที่สุดจำนวน 194,062 บาทต่อครัวเรือนดังแสดงในภาพที่ 4

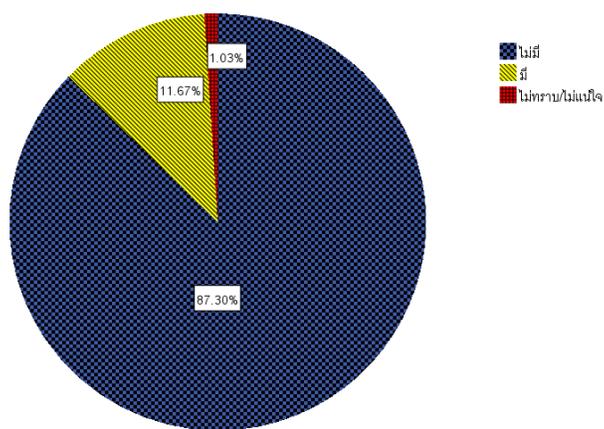
ภาพที่ 4 แสดงมูลค่าการออมสะสมเฉลี่ยของครัวเรือนจำแนกตามความคิดในการจัดสรรเงินออม

ที่มา : โดยผู้วิจัย

ครัวเรือนส่วนใหญ่ยังไม่มีการทำบัญชีรายรับรายจ่ายของตัวเองคิดเป็นร้อยละ 87.30 รองลงมาคือครัวเรือนที่มีการทำบัญชีรายรับรายจ่ายของตัวเองคิดเป็นร้อยละ 11.67 และมีครัวเรือนร้อยละ 1.03 ที่ไม่ทราบหรือไม่แน่ใจว่ามีการทำบัญชีรายรับรายจ่ายของตัวเองหรือไม่ดังแสดงในภาพที่ 5 นอกจากนี้ครัวเรือนส่วนใหญ่จะมีหัวหน้าครัวเรือนเป็นผู้รับผิดชอบและตัดสินใจเรื่องการใช้เงินในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 41.37

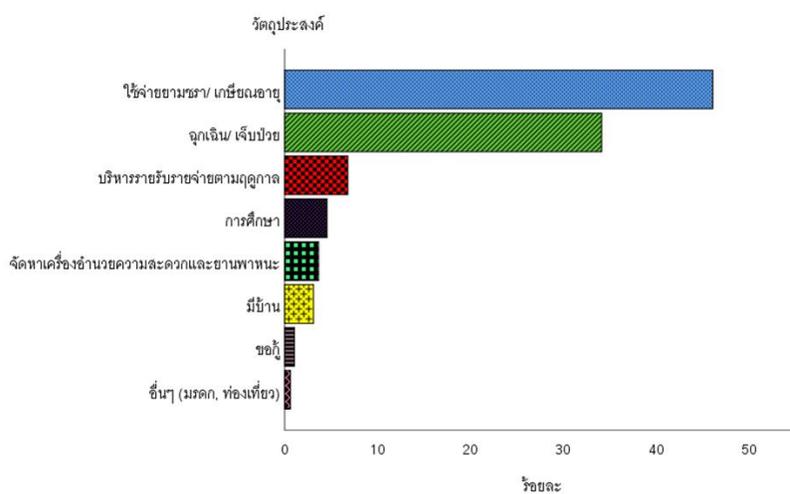
ภาพที่ 5 แสดงร้อยละของครัวเรือนที่มีการทำบัญชีรายรับรายจ่ายของตัวเอง

ที่มา : ผู้วิจัย

ส่วนใหญ่แล้วครัวเรือนมีวัตถุประสงค์ในการเก็บออมเงินเพื่อใช้จ่ายในยามชราหรือเกษียณอายุมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 46.11 รองลงมาคือเพื่อใช้จ่ายในยามฉุกเฉินเจ็บป่วยคิดเป็นร้อยละ 34.11 และเพื่อบริหารรายรับรายจ่ายตามฤดูกาลคิดเป็นร้อยละ 6.79 ตามลำดับดังแสดงในภาพที่ 6 นอกจากนี้เงินออมสะสมของครัวเรือนส่วนใหญ่จะมาจากเงินเดือน รายได้ประจำที่เหลือจากการใช้จ่ายคิดเป็นร้อยละ 56.55 รองลงมาคือกำไรจากการเกษตรและกำไรจากการประกอบธุรกิจตามลำดับ มีวิธีการเก็บเงินออมโดยการฝากเงินกับธนาคารหรือสถาบันการเงินมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 87.9 รองลงมาคือเก็บออมเป็นเงินสดและการฝากญาติตามลำดับ ซึ่งการเก็บเงินออมโดยการฝากเงินกับธนาคารหรือสถาบันการเงินจะทำให้ผู้ฝากได้รับดอกเบี้ยเงินฝากรวมทั้งมีความมั่นใจในความปลอดภัยและยังสามารถใช้เป็นประวัติในการขอกู้เงินกับธนาคารได้ด้วย

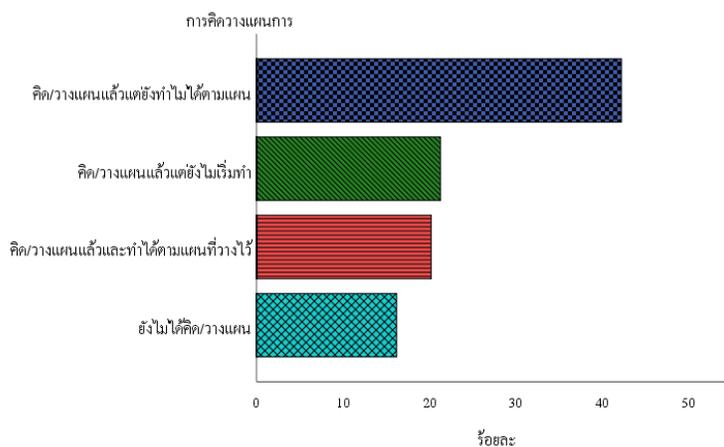
ภาพที่ 6 แสดงร้อยละของครัวเรือนจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการออม

ที่มา : โดยผู้วิจัย

ครัวเรือนส่วนใหญ่มีการคิดวางแผนเก็บออมไว้สำหรับยามชราแล้วแต่ยังทำไม่ได้ตามแผนที่วางไว้ คิดเป็นร้อยละ 42.3 รองลงมาคือครัวเรือนมีการคิดวางแผนเก็บออมไว้สำหรับยามชราหรือเกษียณอายุแล้วแต่ยังไม่เริ่มทำ คิดเป็นร้อยละ 21.3 และครัวเรือนมีการคิดวางแผนและทำได้ตามแผนที่วางไว้แล้ว คิดเป็นร้อยละ 20.2 นอกจากนี้ยังมีครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 16.2 ที่ยังไม่ได้มีการคิดวางแผนเก็บออมไว้สำหรับยามชราหรือเกษียณอายุเลยดังแสดงในภาพที่ 7

ภาพที่ 7 แสดงร้อยละของครัวเรือนจำแนกตามพฤติกรรมการคิดวางแผนเก็บออมไว้สำหรับยามชรา

ที่มา : จัดทำแผนภาพโดยผู้วิจัย

4.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนไทย

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนไทย ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนไทยในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลด้วยวิธีสมการถดถอยพหุคูณ

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-1.8630	0.2944	-6.3274	0.0000**
REG_B	0.3373	0.0785	4.2947	0.0000**
REG_C	0.1561	0.0526	2.9666	0.0030**
REG_N	0.2514	0.0513	4.8977	0.0000**
REG_NE	0.0763	0.0528	1.4462	0.1482*
MUNICIPAL	0.0527	0.0341	1.5446	0.1225*
AGE	0.0168	0.0012	14.4251	0.0000**
Ln(INCOME)	1.1911	0.0309	38.5297	0.0000**
Ln(DEBT)	-0.0072	0.0020	-3.5117	0.0004**
MEMBER	-0.1482	0.0126	-11.7379	0.0000**
Ln(DIGITAL_EXP)	0.0192	0.0060	3.2164	0.0013**
THINK	0.2028	0.0347	5.8406	0.0000**
ACCOUNT	0.2575	0.0499	5.1588	0.0000**
PLAN	0.5239	0.0481	10.8908	0.0000**
R-squared		0.3572		
Adjusted R-squared		0.3560		

ที่มา : จากการประมาณค่าโดยผู้วิจัย

หมายเหตุ: * หมายถึงมีระดับนัยสำคัญ ต่ำกว่า 0.05 หรือระดับความเชื่อมั่นต่ำกว่าร้อยละ 95

** หมายถึงมีระดับนัยสำคัญ 0.01 หรือระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ตัวแปรภูมิภาค มีอิทธิพลต่อการออมสะสมของครัวเรือนโดยครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร (REG_B) ภาคเหนือ (REG_N) และภาคกลาง (REG_C) มีการออมสะสมของครัวเรือนมากกว่าครัวเรือนในภาคใต้ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 หรือที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ภาคเหนือและภาคกลาง มีการออมสะสมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 33.73% 25.14% และ 15.61% ตามลำดับ ซึ่งมากกว่าครัวเรือนในภาคใต้ ส่วนครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (REG_NE) มีการออมสะสมของครัวเรือนมากกว่าครัวเรือนในภาคใต้ที่ระดับนัยสำคัญต่ำกว่า 0.05 หรือ

ที่ระดับความเชื่อมั่นต่ำกว่าร้อยละ 95 โดยครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการออมสะสมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 7.63% ซึ่งมากกว่าครัวเรือนในภาคใต้ ครัวเรือนในกรุงเทพมหานครมีการออมสะสมของครัวเรือนมากกว่าภาคอื่นๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงของประเทศและเป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่มีความเจริญเป็นแหล่งสำนักงานใหญ่ของบริษัทชั้นนำ และบริษัทต่างชาติที่ให้เงินเดือนสูงทำให้ครัวเรือนในกรุงเทพมหานครมักจะมีรายได้สูงกว่าและคาดว่าจะมีเงินเหลือมากกว่า มีความรู้มีการศึกษาและมีการตระหนักในการวางแผนการใช้จ่ายเงินมากกว่าครัวเรือนในภาคอื่นๆ ที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า

ตัวแปรเขตพื้นที่อยู่อาศัย (MUNICIPAL) จากค่าสัมประสิทธิ์พบว่าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีการออมสะสมของครัวเรือนมากกว่าครัวเรือนที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล 5.27% แต่อย่างไรก็ตามผลจากการศึกษาวิจัยนี้พบว่าตัวแปรเขตพื้นที่อยู่อาศัยมีระดับนัยสำคัญต่ำกว่า 0.05 หรือระดับความเชื่อมั่นต่ำกว่าร้อยละ 95 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติไม่เพียงพอ จึงอาจกล่าวได้ว่าปัจจัยเขตพื้นที่อยู่อาศัยไม่มีอิทธิพลต่อการออมสะสมของครัวเรือน ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากการย้ายที่อยู่อาศัยของครัวเรือนไปมาระหว่างในเขตเทศบาลกับนอกเขตเทศบาลในอดีต จึงส่งผลให้ปริมาณการออมสะสมของครัวเรือนเป็นผลสืบเนื่องมาจากพื้นที่อยู่อาศัยในอดีตผสมผสานกับผลจากพื้นที่อยู่อาศัยในปัจจุบันจึงทำให้ปัจจัยเขตพื้นที่อยู่อาศัยของการศึกษาวิจัยนี้ซึ่งอ้างอิงข้อมูลพื้นที่อยู่อาศัยในปัจจุบันมีนัยสำคัญไม่เพียงพอต่อปริมาณการออมสะสมของครัวเรือนในอดีตจนถึงปัจจุบัน ผนวกกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลซึ่งส่งผลให้ครัวเรือนทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการดำเนินชีวิต การอุปโภคบริโภคสินค้าและบริการผ่านระบบออนไลน์ได้โดยไม่มี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ตัวแปรอายุของหัวหน้าครัวเรือน (AGE) มีอิทธิพลต่อการออมสะสมของครัวเรือนในระดับนัยสำคัญ 0.01 หรือที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 แสดงให้เห็นว่าเมื่ออายุของหัวหน้าครัวเรือนเปลี่ยนแปลงไป 1 ปีจะส่งผลให้การออมสะสมของครัวเรือนเปลี่ยนแปลงไป 1.68% ในทิศทางเดียวกันทั้งนี้ตามทฤษฎีการบริโภคในวัฏจักรชีวิต ในช่วงชีวิตของบุคคลเมื่ออายุน้อยมีรายได้ต่ำ ทำให้ปริมาณเงินออมต่ำด้วยต่อมาเมื่ออายุเพิ่มขึ้นสามารถหารายได้มากขึ้น มีความมั่นคงในหน้าที่การงาน มีเงินทอง ทรัพย์สินต่างๆ และเริ่มให้ความสำคัญกับการเตรียมการด้านการเงินมากขึ้น ส่งผลทำให้ปริมาณเงินออมเพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน และอายุที่เพิ่มขึ้นของหัวหน้าครัวเรือนแสดงถึงความยาวนานในการเก็บออมสะสมของครัวเรือนด้วย

ตัวแปรรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (INCOME) มีอิทธิพลต่อการออมสะสมของครัวเรือนที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 หรือที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 แสดงให้เห็นว่า เมื่อครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเปลี่ยนแปลงไป 1% จะส่งผลทำให้ครัวเรือนมีการออมสะสมเปลี่ยนแปลงไป 1.19% ในทิศทางเดียวกัน ตามทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้สัมบูรณ์หรือทฤษฎีการบริโภคของเคนส์ (Keynes) ว่าการออมจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับรายได้ที่การบริโภคเท่าเดิม กล่าวคือเมื่อรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนเพิ่มขึ้นทำให้การออมเพิ่มขึ้นด้วย

ตัวแปรการชำระหนี้เฉลี่ยต่อเดือน (DEBT) มีอิทธิพลต่อการออมสะสมของครัวเรือนที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 หรือที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยเมื่อครัวเรือนมีการชำระหนี้เฉลี่ยต่อเดือนเปลี่ยนแปลงไป 1% จะส่งผลทำให้การออมสะสมของครัวเรือนเปลี่ยนแปลงไป 0.0072% ในทิศทางตรงกันข้าม ทั้งนี้เนื่องจากครัวเรือนเมื่อได้รับรายได้มาต้องนำไปใช้จ่ายหนี้สินก่อนและส่วนที่เหลือจึงจะนำมาเก็บออม ดังนั้นหากครัวเรือนมีการชำระหนี้สินต่อเดือนในจำนวนที่มากขึ้นจะส่งผลทำให้การออมของครัวเรือนลดลงด้วยเช่นกัน

ตัวแปรจำนวนสมาชิกในครัวเรือน (MEMBER) มีอิทธิพลต่อการออมสะสมของครัวเรือนที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 หรือที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 แสดงให้เห็นว่า เมื่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเปลี่ยนแปลงไป 1 คนจะส่งผลทำให้การออมสะสมของครัวเรือนเปลี่ยนแปลงไป 14.82% ในทิศทางตรงกันข้าม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพิ่มขึ้นซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นสมาชิกที่ไม่ได้ทำงานหารายได้ เช่น เป็นผู้เยาว์ที่อยู่ในวัยเรียนจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการศึกษาและค่าใช้จ่ายอื่นๆ หรือบางครัวเรือนที่มีสมาชิกที่เป็นผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้และอาจมีปัญหาด้านสุขภาพที่จำเป็นต้องใช้เงินจำนวนมากในการรักษาพยาบาล ทำให้ครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในขณะที่รายได้เท่าเดิมจึงส่งผลทำให้การออมของครัวเรือนลดลง

ตัวแปรค่าใช้จ่ายดิจิทัล (DIGITAL_EXP) มีอิทธิพลต่อการออมสะสมของครัวเรือนที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 หรือที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 แสดงให้เห็นว่าเมื่อครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายดิจิทัลเปลี่ยนแปลงไป 1% จะส่งผลทำให้การออมสะสมของครัวเรือนเปลี่ยนแปลงไป 0.0192% ในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายดิจิทัลที่ทำให้สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ คาดว่าจะมีส่วนช่วยทำให้ครัวเรือนนั้นสามารถลดรายจ่ายหรือเพิ่มรายได้ เช่น การซื้อขายสินค้าและบริการผ่านระบบออนไลน์ที่จะช่วยให้ผู้ชายและผู้ซื้อประหยัดต้นทุนบางส่วนทั้งค่าใช้จ่ายที่เป็นดิจิทัลและค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นดิจิทัล โดยครัวเรือนที่เป็นผู้ชายไม่จำเป็นต้องมีหน้าร้านทำให้ประหยัดต้นทุนคงที่บางส่วนได้และครัวเรือนที่เป็นผู้ซื้อสามารถเปรียบเทียบราคาในหลายๆ เว็บไซต์ที่ขายสินค้าและบริการประเภทเดียวกัน คุณภาพเหมือนกัน จึงทำให้ครัวเรือนที่เป็นผู้ซื้อได้ซื้อสินค้าในราคาที่ถูกลง นอกจากนี้ยังช่วยให้ประหยัดเงินและค่าใช้จ่ายในการเดินทางและใช้ช่องทางการชำระเงินผ่านระบบออนไลน์ เช่น Internet banking, Mobile banking เป็นต้น ทั้งนี้ในปี พ.ศ. 2560 ครัวเรือนไทยมีการใช้โทรศัพท์มือถือในการเข้าถึงเข้าถึงโซเชียลมีเดียผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีการค้นหาข้อมูลสินค้าและบริการส่งของสินค้าและบริการผ่านระบบออนไลน์ ทำธุรกรรมการเงิน มีการเสนอขายสินค้าและบริการซึ่งกลุ่มผู้ซื้อสินค้าและบริการผ่านระบบออนไลน์ส่วนใหญ่จะมีช่วงอายุระหว่าง 25-49 ปีโดยที่กลุ่มอายุเหล่านี้จะมีกำลังซื้อสูงเนื่องจากเป็นกลุ่มที่อยู่ในวัยทำงานมีรายได้และมีความสามารถในการใช้จ่ายเพื่อบริโภคสินค้าและบริการสูง ซึ่งสินค้าและบริการที่ส่งของหรือซื้อจะเป็นประเภทเครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ อาหาร เครื่องดื่ม สินค้าสุขภาพ ของตัวออนไลน์ โดยมีค่าใช้จ่ายอยู่ระหว่าง 1,000 – 2,999 บาท (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560)

ความคิดในการจัดสรรเงินออม (THINK) อธิบายได้ว่าตัวแปรความคิดในการจัดสรรเงินออมโดยการแบ่งส่วนของเงินออมไว้ก่อนที่จะนำไปใช้จ่ายใช้สอย มีอิทธิพลต่อการออมสะสมของครัวเรือนที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 หรือที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 แสดงให้เห็นว่า ครัวเรือนที่มีความคิดในการจัดสรรเงินออมโดยการแบ่งส่วนของเงินออมไว้ก่อนที่จะนำไปใช้จ่ายใช้สอยจะมีการออมสะสมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 20.28% ซึ่งมากกว่าครัวเรือนที่นำเงินที่ได้ไปใช้จ่ายใช้สอยก่อนถ้ามีเงินเหลือจึงจะเก็บออมและแบบไม่แน่นอน แต่ครัวเรือนตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีความคิดในการจัดสรรเงินออมโดยนำเงินที่ได้ไปใช้จ่ายใช้สอยก่อนถ้ามีเงินเหลือจึงจะเก็บออม คาดว่าเมื่อได้รับรายได้แล้วนำเงินที่ได้ไปใช้จ่ายก่อนถ้าเหลือจึงจะออมซึ่งบางครั้งใช้จ่ายเงินจนหมดหรืออาจต้องกู้ยืมเงินซึ่งทำให้มีรายจ่ายเพิ่มขึ้นในด้านการชำระดอกเบี้ย ส่งผลทำให้ไม่มีเงินออมหรือมีเงินออมสะสมในปริมาณที่น้อย ดังนั้นวิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสมที่จะทำให้ครัวเรือนมีเงินออมเพิ่มมากขึ้นคือ ครัวเรือนต้องมีการจัดสรรเงินออมโดยการแบ่งส่วนของเงินออมไว้ก่อนที่จะนำไปใช้จ่ายใช้สอย

ตัวแปรการทำบัญชีรายรับรายจ่าย (ACCOUNT) อธิบายได้ว่าการทำบัญชีรายรับรายจ่ายมีอิทธิพลต่อการออมสะสมของครัวเรือนที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 หรือที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยครัวเรือนที่มีการทำบัญชีรายรับรายจ่ายจะทำให้การออมสะสมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 25.75% ซึ่งมากกว่าครัวเรือนที่ไม่มีการทำบัญชีรายรับรายจ่าย ทั้งนี้เพราะการทำบัญชี

รายรับรายจ่ายเป็นการจัดบันทึกรายการทางการเงินที่จะช่วยให้ทราบถึงรายรับและรายจ่ายในแต่ละวันทำให้รู้ว่าสิ่งใดควรใช้จ่ายและมีความระมัดระวังในการใช้จ่ายมากขึ้น ช่วยให้สามารถควบคุมการใช้จ่ายและลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครัวเรือนควรมีการทำบัญชีรายรับรายจ่ายจะช่วยให้ครัวเรือนมีเงินออมเพิ่มขึ้น

ตัวแปรการคิดวางแผนการออมไว้สำหรับยามชรา (PLAN) อธิบายได้ว่าการคิดวางแผนการออมไว้สำหรับยามชรา มีอิทธิพลต่อการออมสะสมของครัวเรือนที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 หรือที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยครัวเรือนที่มีการคิดวางแผนการออมไว้สำหรับยามชราจะมีการออมสะสมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 52.39% ซึ่งมากกว่าครัวเรือนที่ไม่มีการคิดวางแผนการออมไว้สำหรับยามชรา ทั้งนี้เพราะการคิดวางแผนการออมไว้สำหรับยามชราเป็นการกำหนดเป้าหมายของการออมเพื่อเตรียมความพร้อมในการใช้ชีวิตยามชราให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เป็นผู้สูงอายุที่มั่งคั่ง ลดการพึ่งพิงลูกหลานและไม่เป็นภาระของรัฐบาล ทำให้เป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขและมีความสบายใจทางด้านการเงิน ดังแสดงในตารางที่ 3

ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนไทยผู้วิจัยได้นำตัวแปรเพศและตัวแปรระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนมาวิเคราะห์แล้วพบว่าตัวแปรเหล่านี้ไม่มีผลต่อของครัวเรือนไทยในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล

5. สรุปผลและอภิปรายผลการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการออมและพฤติกรรมการออมของครัวเรือนไทยในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล จากผลการศึกษาด้านพฤติกรรมการออม ภูมิภาคที่ต่างกันมีผลต่อการออมสะสมของครัวเรือนที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเป็นผลมาจากความแตกต่างของพื้นที่เศรษฐกิจและการดำเนินชีวิตของครัวเรือน โดยครัวเรือนในกรุงเทพมหานครมีมูลค่าการออมสะสมเฉลี่ยของครัวเรือนมากกว่าครัวเรือนในภาคอื่นๆ ในขณะที่อายุของหัวหน้าครัวเรือน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สัดส่วนการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและค่าใช้จ่ายดิจิทัล ที่ยิ่งมากขึ้นก็จะทำให้มูลค่าการออมสะสมเฉลี่ยของครัวเรือนมากขึ้นด้วยเช่นกัน ส่วนครัวเรือนที่มีความคิดในการจัดสรรเงินออมโดยการออมก่อนจ่ายมีมูลค่าการออมสะสมเฉลี่ยของครัวเรือนมากกว่าครัวเรือนที่ใช้จ่ายก่อนออม ในส่วนของกรวางแผนรายรับรายจ่ายนั้นหัวหน้าครัวเรือนจะเป็นผู้รับผิดชอบและตัดสินใจเรื่องการใช้เงิน ครัวเรือนส่วนใหญ่ยังไม่มีการทำบัญชีรายรับรายจ่ายของตัวเอง และเงินออมจะมาจากเงินเดือนหรือรายได้ประจำที่เหลือจากการใช้จ่าย โดยวิธีการฝากเงินกับธนาคารหรือสถาบันการเงิน และมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้จ่ายในยามชราหรือเกษียณอายุ นอกจากนี้ครัวเรือนส่วนใหญ่มีการคิดวางแผนเก็บออมไว้สำหรับยามชราแล้วแต่ยังทำไม่ได้ตามแผนที่วางไว้

ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนไทยได้แก่ ภูมิภาคคนนอกจากนี้ ความคิดในการจัดสรรเงินโดยการออมก่อนจ่าย การทำบัญชีรายรับรายจ่ายและการคิดวางแผนการออมสำหรับยามชราเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ครัวเรือนมีเงินออมสะสมเพิ่มขึ้น ส่วนปัจจัยอายุของหัวหน้าครัวเรือน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายดิจิทัลส่งผลบวกต่อการออมเช่นกันซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาอื่นที่ผ่านมา ได้แก่ ด้านปัจจัยภูมิภาคผลการศึกษาของธารทิพย์ จินดาคำ (2557) ที่พบว่าครัวเรือนในกรุงเทพมหานครจะมีโอกาสออมมากกว่าครัวเรือนในภาคใต้ ภาคกลาง ภาคเหนือและภาคอีสาน ในด้านอายุของหัวหน้าครัวเรือนสอดคล้องกับผลการศึกษาของภูวลสิทธิ์ สินไชยกิจ (2550) ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนผลการศึกษาของศศิธร พิทยขำนาญ (2552) ก็พบเช่นกันว่ารายได้ที่ใช้ได้จริงมีความสัมพันธ์กับการออมในทิศทางบวก และการศึกษาของพุดิยา วีระธัญศิริกุลและคณะ (2561) ว่าการจัดสรรเงินโดยการออมก่อนจ่าย การทำบัญชีรายรับรายจ่ายและการคิดวางแผนการออมสำหรับยามชราเป็นกลยุทธ์การออมเงินสำหรับวัยเกษียณที่ช่วยทำให้มีการออมเพิ่มมากขึ้นและนอกจากนี้ยังเป็นการสร้างวินัย

ในตนเอง ทำให้มีเงินทุนที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม มีความมั่นคงในอนาคตและเกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนไทยในทิศทางตรงกันข้ามได้แก่ ตัวแปรการชำระหนี้เฉลี่ยต่อเดือนและจำนวนสมาชิก ในครัวเรือนจะส่งผลให้การออมสะสมของครัวเรือนลดลง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาล่าสุดหลายท่าน ได้แก่ ปัจจัยด้านการชำระหนี้เฉลี่ยต่อเดือนผลการศึกษานโยบายการออมของวุฒิสภา สิ้นไชยกิจ(2550) ก็พบเช่นกันว่าเมื่อครัวเรือนมีหนี้สินเพิ่มขึ้น 1 บาท มีผลทำให้การออมลดลง 0.014 บาท ด้านจำนวนสมาชิกในครัวเรือนผลการศึกษานโยบายการออมของวุฒิสภา อัครวินรัตน์ (2552) ก็พบเช่นกันว่าผู้ที่มีผู้พึ่งพิงในครัวเรือนจำนวนน้อยกว่าจะมีระดับการออมเพื่อความมั่นคงยามสูงวัยสูงกว่าผู้ที่มีจำนวนผู้พึ่งพิงในครัวเรือนมากกว่า และพบว่าตัวแปรเขตพื้นที่อยู่อาศัยมีนัยสำคัญทางสถิติในทิศทางบวกต่อการออม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Tomasz Szopinski (2017) แต่อย่างไรก็ตามผลการศึกษาดังกล่าว มีความแตกต่างจากผลของการศึกษาวิจัยนี้ที่พบว่าเขตพื้นที่อยู่อาศัยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อการออมสะสมของครัวเรือน

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าครัวเรือนไทยยังมีการตระหนักถึงการออมที่ค่อนข้างน้อยหรือมีการวางแผนทางการเงินที่ยังไม่เพียงพอ ซึ่งครัวเรือนส่วนใหญ่มีความคิดในการจัดสรรเงินออมโดยการจ่ายก่อนออม แต่ผลการศึกษาพบว่าครัวเรือนที่มีความคิดในการจัดสรรเงินออมโดยการออมก่อนจ่ายมีแนวโน้มทำให้ครัวเรือนมีการออมสะสมเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 20 ส่วนการทำบัญชีรายรับรายจ่ายซึ่งครัวเรือนส่วนใหญ่ยังไม่มีการทำบัญชีรายรับรายจ่าย แต่ผลการศึกษาพบว่าครัวเรือนที่มีการทำบัญชีรายรับรายจ่ายมีแนวโน้มทำให้การออมสะสมของครัวเรือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 25 และครัวเรือนที่มีการคิดวางแผนการออมสำหรับยามชรา มีแนวโน้มทำให้การออมสะสมของครัวเรือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 52 เช่นกัน ซึ่งครัวเรือนส่วนใหญ่ยังไม่มีแผนการออมแล้วแต่ยังทำไม่ได้ตามแผนที่วางไว้ นอกจากนี้ค่าใช้จ่ายดิจิทัลของครัวเรือนก็ยังมีผลทำให้ครัวเรือนมีการออมสะสมเพิ่มขึ้นด้วย ดังนั้นครัวเรือนจึงจำเป็นต้องตระหนักในการวางแผนทางการเงินโดยการจัดสรรเงินออมก่อนจ่ายควบคู่ไปกับการทำบัญชีรายรับรายจ่ายและมีการคิดวางแผนการออมสำหรับยามชรา พร้อมทั้งนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้เพื่อช่วยในการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้จึงจะทำให้ครัวเรือนมีการออมมากขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีและในอนาคตเมื่อเป็นผู้สูงวัยก็สามารถพึ่งพาตนเองได้ดีขึ้น

6. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐควรวางโครงสร้างพื้นฐานให้ครัวเรือนไทยสามารถเข้าถึงดิจิทัลได้อย่างทั่วถึงทุกครัวเรือน ให้ครัวเรือนไทยเป็นพลเมืองดิจิทัลมีไลฟ์สไตล์ดิจิทัล เพื่อจะได้สอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมภาคเศรษฐกิจและวางรากฐานของเศรษฐกิจดิจิทัล การพัฒนากำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลให้สามารถแข่งขันในโลกสมัยใหม่ได้ โดยการส่งเสริมให้ความรู้แก่ประชาชนทุกครัวเรือนเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อช่วยในการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ของครัวเรือน ส่งเสริมให้ครัวเรือนมีการประกอบอาชีพเสริมโดยการหารายได้ผ่านระบบออนไลน์ จะช่วยให้มีเงินออมเพิ่มมากขึ้นซึ่งเป็นการรองรับยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศทั้งนี้ควรส่งเสริมให้ครัวเรือนมีความเข้าใจและรู้เท่าทันภัยคุกคามไซเบอร์ควบคู่ไปด้วยตามยุทธศาสตร์การสร้างความเชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยี

2. ควรส่งเสริมให้ครัวเรือนไทยมีการตระหนักในการวางแผนทางการเงินที่ดี มีการจัดสรรเงินที่เหมาะสมและให้ความสำคัญในเรื่องของการเก็บออมเงินเพื่อเตรียมพร้อมกับสังคมผู้สูงอายุในอนาคต ซึ่งจะสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนา

คุณภาพชีวิตของประชาชนตามคติพจน์ "มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน" โดยเริ่มออมเงินทันทีเพื่อในอนาคตจะได้เป็นผู้สูงวัยที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงทางการเงิน โดยส่งเสริมให้มีการ "ออมก่อนใช้" ควบคู่ไปกับการทำบัญชีรายรับรายจ่ายอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งปัจจุบันมีแอปพลิเคชันที่ใช้สำหรับบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวัน ช่วยให้การทำบัญชีรายรับรายจ่ายสะดวกขึ้นและนอกจากนี้ควรมีการคิดวางแผนการออมสำหรับยามชราซึ่งจะช่วยให้ครัวเรือนมีเงินออมสะสมของครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น และเมื่อเกิดวิกฤติหรือเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินจะสามารถนำเงินที่เก็บออมไว้มาใช้โดยที่ไม่ต้องรอฟังพิจารณาของรัฐ

3. การวางแผนการออมโดยการหักเงินแบบอัตโนมัติ อาทิเช่น การหักเงินเข้ากองทุนประกันสังคมกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และสหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งเป็นวิธีที่เหมาะสมที่จะทำให้ครัวเรือนมีเงินออมเพิ่มมากขึ้น รู้จักการประมาณและบริหารเงินในส่วน of เงินที่เหลืออยู่โดยการประยุกต์ใช้หลักการออมก่อนจ่าย

4. ข้อควรระวังในการนำผลการศึกษานี้ไปใช้กับครัวเรือนไปใช้เกี่ยวกับการนำเสนอนโยบาย โดยรัฐบาลควรส่งเสริมให้ครัวเรือนมีการเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลช่วย เช่น ส่งเสริมให้สมาชิกในครัวเรือนมีอาชีพเสริม ช่วยกันหารายได้เพิ่มเติมผ่านระบบออนไลน์เพื่อช่วยให้มีเงินออมเพิ่มขึ้นแทนการให้ลดจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

รายการอ้างอิง

- Szopinski, T. (2017). The determinants of household savings in Poland. *Acta Sci. Pol. Oeconomia*. 6(2), 117–125.
- ไกรวิชญ์ ประทุมพันธ์. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของผู้บริโภคเพื่อใช้จ่ายในอนาคตของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ชลธิชา อัครนิรันดร์. (2552). การออมเพื่อความมั่นคงยามสูงวัย. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ตฤตถ์ นพคุณ (ผู้เรียบเรียง). (2559). เศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) กับอนาคตประเทศไทย. *วารสารเศรษฐกิจและสังคม*, 53(2), 2-10. https://www.nesdc.go.th/ewt_w3c/ewt_dl_link.php
- ธารทิพย์ จินดาคำ. (2557). การออมและปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมของครัวเรือนไทยที่มีประชากรรุ่นเกิดล้าน : การเตรียมการสู่สังคมผู้สูงอายุ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นารินทิพย์ ทองสายชล. (2563). Digital Economy เศรษฐกิจรูปแบบใหม่ที่จะขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย. <https://www.setinvestnow.com/th/knowledge/article/121-digital-economy-new-way-to-drive-thai-economics>
- ปนัดดา ภูหอม. (2561). ภาวะการออมของไทย. *Economic hot issue*. (ตุลาคม), 1-6. https://www.gsbresearch.or.th/wpcontent/uploads/2018/11/15MC_hotissue_Saving_OCT18_internet_detail.pdf
- ภูวสิทธิ์ สินไชยกิจ. (2550). รูปแบบการออมภาคครัวเรือนในเขตเมืองและเขตชนบทในจังหวัดเชียงใหม่. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศศิธร ทิพย์ชำนาญ. (2552). ปัจจัยกำหนดการออมของครัวเรือนในประเทศไทย พ.ศ. 2534-2548. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุพริศร์ สุวรรณนิก. (2563). จะทำอย่างไรเมื่อผู้สูงวัย “แก่แก่รวยและป่วยก่อนตาย”. https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_22Feb2021.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2020). รายงานผลการสำรวจมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย ปี 2562. <http://blog.bru.ac.th/wp-content/uploads/bp-attachments/35694/>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2563). รายงานการสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ.2560. <http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/>
- อำนาจ มุทิตา. (2551). การวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในชุมชนเมืองและชนบท. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พุลิยา ธีระัญศิริกุล, กนกพร พรหมสวัสดิ์ และคณะ. (2561). เทคนิคการออมเพื่อการเกษียณ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 37(3), 193-206.